

Javni stipendijski, razvojni,
invalidski in preživninski
sklad Republike Slovenije

EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI
SOCIALNI SKLAD
NALOŽBA V VAŠO PRIHODNOST

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

Pravna fakulteta
Univerza v Ljubljani
100

Pravne poti zagotavljanja varstva pred diskriminacijo

PROTOKOL ZA ODVETNIKE

Študenti: Teja Pirnat, Maja Ličen, Nika Pavlica, Gal Gračanin, Zala Jelenc,
Žana Gerdej, Tisa Žitnik in Rok Pučnik

Glavni pedagoški mentor in koordinator: doc. dr. Tilen Štajnpihler Božič

Delovni mentor: Mateja Resnik Strozak

Drugi pedagoški mentor: prof. dr. Roman Kuhar

Ljubljana, julij 2019

Pravne poti zagotavljanja varstva pred diskriminacijo – protokol za odvetnike

Projekt Pravne poti zagotavljanja varstva pred diskriminacijo (s posebnim ozirom na vlogo odvetnika) se izvaja na podlagi javnega razpisa "Po kreativni poti do praktičnega znanja 2017- 2020 – drugo odpiranje (PKP 2018/19)". Projekt sofinancirata Republika Slovenija in EU iz Evropskega socialnega sklada.

Kazalo vsebine

PRVI DEL: PRAVNA KVALIFIKACIJA PROBLEMA..... 7

DRUGI DEL: PRAVNE POTI VARSTVA PRED DISKRIMINACIJO

I. Zunaj sodno varstvo.....	11
1. Mediacija.....	11
A. Civilnopravna.....	11
B. Delovnopravna	12
2. Notranji postopek pri delodajalcu.....	12
3. Izredna odpoved pogodbe delavca	12
II. Sodno varstvo	13
1. Pravdni postopek.....	13
A. Odškodnina.....	13
B. Nadomestilo.....	13
C. Zahteva za prenehanje s kršitvami osebnostnih pravic.....	14
D. Kolektivna tožba	14
2. Delovni spor – proti zasebniku.....	14
A. Denarni zahtevki	14
B. Ugotovitev nezakonnosti odpovedi PoZ.....	14
C. Neizbrani kandidat, ki je bil med postopkom diskriminiran	15
D. Drugi zahtevki (prenehanje kršitve)	15
3. Delovni spor – proti državi	16
A. Denarni zahtevki	16
B. Ugotovitev nezakonnosti odpovedi PoZ in drugo.....	16
C. Neizbrani kandidat, ki je bil med postopkom diskriminiran	17
4. Upravni spor.....	18
A. Redni postopek.....	18
B. Subsidiarni postopek	18
5. Kazenski postopek.....	19
A. 116. člen KZ-1 (Umor zaradi kršitve enakopravnosti).....	19
B. 131. člen KZ-1 (Kršitev enakopravnosti).....	19
C. 135.a člen KZ-1 (Mučenje).....	19
D. 197. člen KZ-1 (Šikaniranje na delovnem mestu).....	20
E. 297. člen KZ-1 (Javno spodbujanje sovraštva, nasilja ali nestrpnosti).....	20

III. Ustavnosodno varstvo	22
1. Splošni pravni akt	22
A. Pobuda za presojo ustavnosti in zakonitosti.....	22
B. Zahteva za presojo ustavnosti in zakonitosti.....	22
C. Pravne posledice presoje ustavnosti in zakonitosti.....	22
2. Posamični pravni akt.....	23
A. Ustavna pritožba.....	23
B. Pravne posledice ustavne pritožbe.....	23
4. Relevantna pravna podlaga	24
A. Drugi odstavek 14. člena Ustave RS (načelo enakosti).....	24
B. Prvi odstavek 14. člena Ustave RS (prepoved diskriminacije).....	24
C. Druge določbe Ustave RS, predvsem 22. člen URS.....	25
D. Evropska konvencija o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin in XII. Protokol.....	25
E. Pravni akti Evropske unije	25
IV. Druge pravne poti	26
1. Zagovornik načela enakosti.....	26
2. Varuh človekovih pravic	26
3. Zastopnik pacientovih pravic.....	26
V. Upravno (inšpekcijsko) varstvo	27
1. Inšpekcijski nadzor.....	27
A. Postopek.....	27
B. Postopek po ZVarD	27
2. Seznam inšpektoratov	28
A. Inšpektorat za javni sektor.....	28
B. Inšpektorat za šolstvo in šport.....	28
C. Inšpekcija na področju športa.....	29
D. Inšpektorat za kulturo in medije	29
E. Tržni inšpektorat	29
F. Druge relevantne inšpekcije.....	30
2. Prekrškovni postopek.....	30
3. Diskriminacija v upravnem postopku	30

TRETJI DEL: UČINKOVITOST V PRAKSI

I. Kaj želi stranka doseči?	31
1. Prenehanje diskriminacije	31
2. Denar	31
3. Vrnitev na delovno mesto / zaposlitev	32
4. Kazen za storilca	32

VIRI IN LITERATURA

1. Monografije	34
2. Viri na medmrežju.....	34

PRVI DEL

PРАВNA KVALIFIKACIJA PROBLEMA, S KATERIM SE (DOMNEVNA) ŽRTEV DISKRIMINACIJE OBRNE NA ODVETNIKA ZA POMOČ OZIROMA SVETOVANJE

V sodobnem diskurzu z diskriminacijo¹ označujemo vrednostno negativno razlikovanje med ljudmi, ki povzroča neupravičeno oziroma družbeno nezaželeno neenakost med njimi, kar pomeni tudi, da je njena opredelitev izrazito kulturno kontekstualiziran proces.²

Pravno relevantna diskriminacija postane, šele ko predstavlja neenako obravnavo subjektov z ozirom na upravičenostjo razlogov razlikovanja ter njenimi cilji in posledicami, ki se nanašajo na pravice njenih žrtev. Tako v pravnem diskurzu diskriminacija pridobi negativno konotacijo in predstavlja vsako neenako obravnavanje, ki temelji na osebni okoliščini in za to nima upravičenega razloga.³ Tovrstno dejansko ali pravno ravnanje ima za svoj cilj ali posledico oviranje pri uresničevanju pravic žrtev in je, ne glede na to, na kateri osebni okoliščini temelji, prepovedana.

Za pravni pregon diskriminacija ne potrebuje dejanske posledice, saj zakonskim znakom ustreza že sama možnost, da bi oseba ali skupina oseb z določeno okoliščino lahko bila slabše obravnavana od ostalih.

Republika Slovenija je na področju pravnega varstva pred diskriminacijo implementirala poseben predpis, Zakon o varstvu pred diskriminacijo (ZVarD). Ta v 4.

členu ponudi edino celostno definicijo diskriminacije v slovenskem zakonodajnem korpusu:

»Diskriminacija pomeni vsako neupravičeno dejansko ali pravno neenako obravnavanje, razlikovanje, izključevanje ali omejevanje ali opustitev ravnanja zaradi osebnih okoliščin, ki ima za cilj ali posledico oviranje, zmanjšanje ali izničevanje enakopravnega priznavanja, uživanja ali uresničevanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin, drugih pravic, pravnih interesov in ugodnosti.«⁴

V nadaljevanju bodo opredeljeni bistveni vidiki diskriminacije, ki so relevantni pri iskanju odgovora na vprašanje, ali gre (po oceni odvetnika) za diskriminacijo, kot je urejena v pravnem redu RS. To so: obstoj neenakega obravnavanja, zavarovanih osebnih okoliščin ter morebitne upravičenosti neenakega obravnavanja.

1. Ali sploh gre za neenako obravnavanje tj. ali lahko v takšnem položaju prepoznamo katero od oblik diskriminacije, ki jih predvideva pravni red?

Za neenako obravnavanje gre, kadar je oseba zaradi osebne okoliščine obravnavana manj ugodno od svojega primernika, tj. tistega, ki je v bistveno

---

¹ Etimološko gledano je diskriminacija povsem nevtralna oznaka za razlikovanje med dvema ali več subjekti, glej Cerar, ENAKOST IN DISKRIMINACIJA, SODOBNI IZZIVI ZA PRAVOSODJE, (2005), str. 21.

² Prav tam, str. 23.

³ Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, Kaj je diskriminacija?, URL: http://www.mdds.gov.si/si/delovna_podrocja/enake_moznosti/zagovornik/diskriminacija/.

⁴ 4. člen ZVarD.

podobnem položaju. V takšnem primeru (potencialno) govorimo o neposredni diskriminaciji. Pri posredni diskriminaciji pa navidezno nevtralen predpis ali merilo sicer zagotavlja formalno enakost normiranih subjektov. Gre za enako obravnavanje oseb ali skupin oseb, ki so v bistveno različnem položaju, ta položaj pa zahteva specifično pravno ureditev.⁵

Poleg temeljne posredne in neposredne diskriminacije so pravno relevantni še nekateri drugi diskriminatorski položaji oziroma ravnanja. Tako se, zaradi preprečevanja negativnih posledic, preganja že samo dajanje navodil ali pozivanje k diskriminaciji, četudi še ne vodijo do prepovedane posledice. Prav tako se varuje pred viktimizacijo in šikaniranjem, kjer do diskriminacije v konkretnem primeru sicer ne pride, predstavljajo pa povračilne ukrepe zoper subjekta, ki je na diskriminacijo opozarjal, bil njena žrtev ali je zoper diskriminacijo kako drugače ukrepal.⁶

2. Ali je razlog za takšno ravnanje tj. neenako obravnavanje ena od pravno predvidenih osebnih okoliščin?

Za pravno prepovedano diskriminacijo, je bistveno, da je razlog za neenako obravnavanje ena od pravno predvidenih osebnih okoliščin. Osebnosti so "prirojene ali pridobljene osebne značilnosti, lastnosti, stanja ali statusi, ki so praviloma trajno in nerazdružljivo povezani z določenim posameznikom in njegovo osebnostjo, zlasti identiteto, ali pa jih posameznik ne spreminja zlahka."⁷

V ZVarDu so eksemplifikativno našteje kot osebne okoliščine spol, narodnost, rasa ali etnično poreklo, jezik, vera ali prepričanje, invalidnost, starost,

spolna usmerjenost, spolna identiteta in spolni izraz, družbeni položaj, premoženjsko stanje in izobrazbo.⁸ Krog je odprt, pri tem je Zagovornik v svoji praksi kot druge osebne okoliščine priznal že državljanstvo (državljanstvo druge države članice EU, državljanstvo tretje države),⁹ nosečnost, starševstvo, zdravstveno stanje, rojstvo, barvo kože in kraj bivanja, pri tem pa vsakokrat izhajal iz zgornje definicije osebne okoliščine.¹⁰

Varstvo pred diskriminacijo je zagotovljeno tudi osebi, ki je dejansko ali pravno povezana z osebo z določeno osebno okoliščino¹¹ (npr. sorodstvo, zakonska zveza ipd.). To obliko diskriminacije imenujemo *diskriminacija prek povezave*.¹²

Prav tako je varstvo zagotovljeno osebi, ki je diskriminirana zaradi napačnega sklepanja o obstoju določene osebne okoliščine.¹³ V tem primeru gre za pripisane osebne okoliščine, pri čemer se kršitelj ne more izogniti odgovornosti v primeru, da oseba, ki jo je diskriminiral pripisane osebne okoliščine dejansko ni imela.¹⁴

Zagovornik se pri obravnavanju primerov pogosto sooča z zatrjevanimi osebnimi okoliščinami, ki naj bi bile razlog za diskriminacijo, vendar po svoji definiciji ne ustrezajo elementom osebnih okoliščin. Največkrat gre v teh primerih za izbiro oziroma odločitev posameznice oziroma posameznika. Ta je lahko pogojena tudi z nekaterimi objektivnimi dejavniki, preferencami, željami in življenjskimi aspiracijami, vendar v tem primeru ne gre za prirojenost in neodtujljivost. Zagovornik tako na primer za osebno okoliščino ne šteje vegetarijanstva ali veganstva, ker

⁵ 6. člen ZVarD.

⁶ 11. člen ZVarD.

⁷ Zagovornik načela enakosti, Redno letno poročilo za leto 2018, URL: <http://www.zagovornik.si/wp-content/uploads/2019/05/RS-Zagovornik-načela-enakosti-Redno-letno-poročilo-za-leto-2018.pdf>, str. 24.

⁸ Prvi odstavek 1. člena ZVarD.

⁹ Glej vir pod opombo sedem.

¹⁰ Odgovor Zagovornika na zastavljeno vprašanje o drugih osebnih okoliščinah.

¹¹ Prva alineja drugega odstavka 5. člena ZVarD.

¹² Glej vir pod opombo sedem.

¹³ Druga alineja drugega odstavka 5. člena ZVarD.

¹⁴ Glej vir pod opombo sedem.

predstavljata osebno izbiro o prehrani, ne pa omejitev zaradi zdravstvenih ali verskih razlogov oziroma razlogov prepričanja.¹⁵ Vrhovno sodišče kot osebne okoliščine ni priznalo tudi političnega prepričanja oziroma mnenja o določeni stvari.¹⁶ Zakonodajalec v okviru prepovedi diskriminacije varuje človekovo prepričanje le, če se izhaja iz bistva vere ali prepričanja kot osebne okoliščine.¹⁷

3. Ali je takšno ravnanje sploh prepovedano oz. ali je mogoče neenako obravnavanje v konkretnem primeru opravičiti (za neenako obravnavanje obstaja pravno relevanten utemeljen razlog)?

13. člen ZVarD ureja izjeme od prepovedi diskriminacije. V splošnem velja, da neenako obravnavanje zaradi določene osebne okoliščine ne pomeni diskriminacije po ZVarD, če takšno različno obravnavanje temelji na legitimnem cilju in so sredstva za doseganje tega cilja ustrezna, potrebna in sorazmerna.

Ta izjema ne velja za področje zaposlovanja, poklicnega izobraževanja, delovnih pogojev, in delavskih organizacij, saj je na teh področjih neenako obravnavanje zaradi spola, rase ali narodnosti, vere ali prepričanja, invalidnosti, starosti ali spolne usmerjenosti vedno prepovedano, razen v primerih, določenih v ZVarD ali drugem zakonu.¹⁸

ZVarD na tem področju dovoljuje neenako obravnavanje:

- zaradi spola, rase ali narodnosti, vere ali prepričanja, invalidnosti, starosti ali spolne usmerjenosti, če zaradi narave določene poklicne dejavnosti ali konteksta njenega

opravljanja taka značilnost predstavlja bistveno in odločilno poklicno zahtevo, pod pogojem, da je cilj legitimen, zahteva pa ustrezna, potrebna in sorazmerna¹⁹

- zaradi starosti, če je to objektivno in razumno utemeljeno z legitimnim ciljem, vključno z legitimnimi cilji politike zaposlovanja, trga dela in poklicnega usposabljanja, in če so sredstva za doseg tega cilja ustrezna, potrebna in sorazmerna;²⁰
- zaradi vere ali prepričanja posameznika pri poklicnem delu v cerkvah in drugih verskih skupnostih ali v drugih javnih ali zasebnih organizacijah, katerih etika temelji na veri ali prepričanju, če zaradi narave tega dela ali zaradi konteksta, v katerem se izvaja, vera ali prepričanje predstavlja legitimno in upravičeno poklicno zahtevo glede na etiko organizacije;²¹
- v zvezi z ugodnejšim varstvom žensk zaradi nosečnosti in materinstva.²²

Prav tako je neenako obravnavanje zaradi spola, narodnosti, rase ali etničnega porekla vedno prepovedano, razen če gre za zagotavljanje blaga ali storitev izključno ali predvsem osebam enega spola, če takšno različno obravnavanje upravičuje legitimen cilj in so sredstva za doseganje tega cilja ustrezna, potrebna in sorazmerna.²³

Poleg omenjenih določb ZVarD, ki predstavljajo izjemo od prepovedi diskriminacije, pa je potrebno opozoriti tudi na nekatera druga področja, na katerih zaradi njihove specifičnosti ni mogoče govoriti o diskriminaciji (našteti so primeroma):

- izbira zakonca oz. partnerja,

¹⁵ Odgovor Zagovornika na zastavljeno vprašanje o drugih osebnih okoliščinah.

¹⁶ Glej sodbo Vrhovnega sodišča RS, Sklep I Up 27/2008 z dne 23. 6. 2008.

¹⁷ Odgovor Zagovornika na zastavljeno vprašanje o drugih osebnih okoliščinah.

¹⁸ 1. odstavek 13. člena ZVarD.

¹⁹ 2. odstavek 13. člena ZVarD.

²⁰ 3. odstavek 13. člena ZVarD.

²¹ 4. odstavek 13. člena ZVarD.

²² 5. odstavek 13. člena ZVarD.

²³ 6. odstavek 13. člena ZVarD.

-
- izbira sostanovalca.

4. Kateri subjekt je izvajal neenako obravnavanje?

Diskriminirana oseba ima na voljo različne oblike pravnega varstva v odvisnosti od tega kdo je izvajal neenako obravnavanje:

- oseba zasebnega prava,
- delodajalec:
  - a. zasebnik,
  - b. država,
- oblastni organ:
  - a. materialni akt,
  - a. konkretni pravni akt in
  - b. splošni pravni akt.

DRUGI DEL

PRAVNE POTI VARSTVA

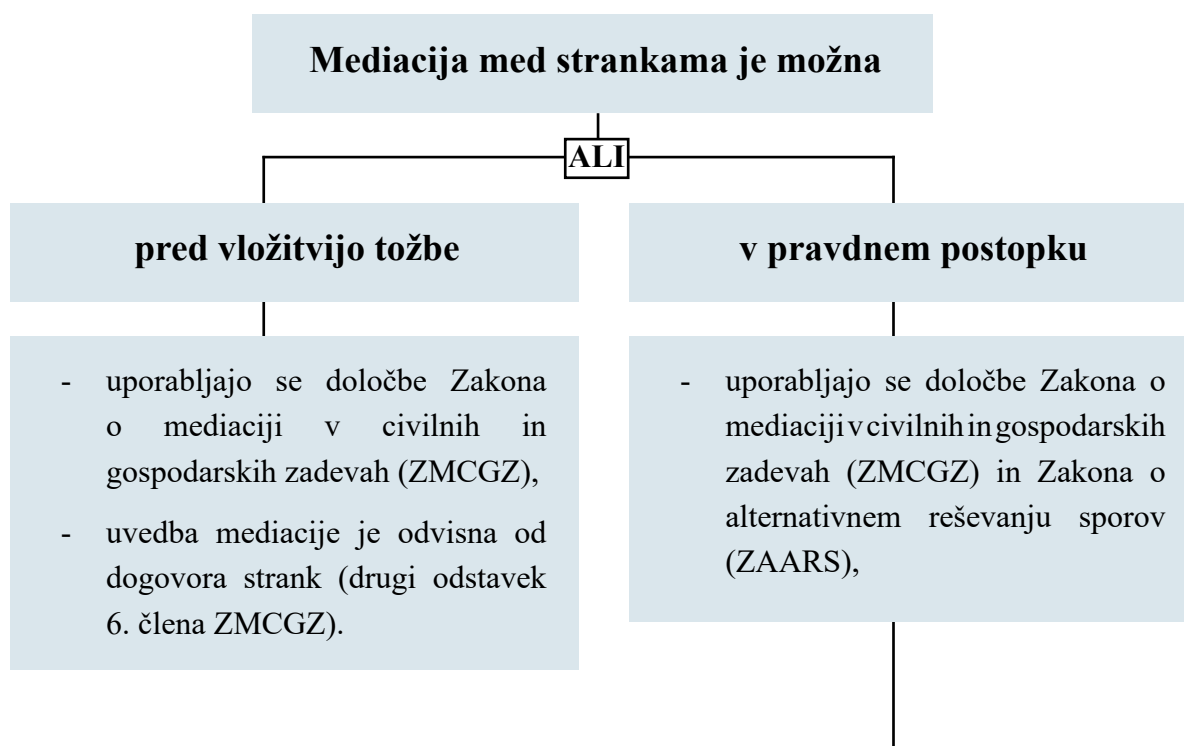
PRED DISKRIMINACIJO

I. Zunajsodno varstvo

1. MEDIACIJA

A. CIVILNOPRAVNA

- V primeru nestrinjanja strankam ni potrebno skleniti dogovora (spor lahko nadalje rešujejo pred sodiščem oz. na druge načine).
- Izjav in dokazov strank se ne sme uporabiti v sodnem postopku (12. člen ZMCGZ).
- Stranke se lahko dogovorijo, da se sporazum o rešitvi spora sestavi v obliki neposredno izvršljivega notarskega zapisa ali poravnave pred sodiščem (14. člen ZMCGZ).

-
- sodišče strankam ponudi možnost mediacije v vsaki zadevi, razen če sodnik oceni, da to v konkretni zadevi ni primerno (prvi odstavek 15. člena ZAARS),
  - stranke se lahko same odločijo za mediacijo, sodišče pa je dolžno prekiniti postopek (drugi odstavek 15. člena ZAARS),
  - možnost sodišča, da stranke napoti na obvezno mediacijo (prvi odstavek 19. člena ZAARS).

B. DELOVNOPRAVNA

- 201. člen ZDR-1.
- Delavec in delodajalec se lahko v 30 dneh od poteka 8 dnevnega roka pri točki 3.C. dogovorita za reševanje spora z mediacijo ali arbitražo. Če arbitraža ali mediacija ni uspešno zaključena v roku 90 dni od sklenitve dogovora, lahko delavec v 30 dneh uveljavlja sodno varstvo pred sodiščem.

2. NOTRANJI POSTOPEK PRI DELODAJALCU

- Postopanje po notranjem formalnem postopku v internih aktih (če obstajajo).
- V skladu z 47. členom ZDR-1 mora delodajalec sprejeti ustrezne ukrepe za preprečitev spolnega in drugega nadlegovanja ter trpinčenja na delovnem mestu ter o tem na običajen način obvestiti delavce.
- V praksi notranji pritožbeni postopki ne zaživijo.

3. IZREDNA ODPOVED POGODBE DELAVCA

- 111. člen ZDR-1
- V primeru diskriminacije, spolnega ali drugega nadlegovanja ali trpinčenja na delovnem mestu
- Delavec je upravičen do odpravnine in do odškodnine (najmanj v višini izgubljenega plačila za čas odpovednega roka).
- Procesne predpostavke: pisno opomnit delodajalca in obvestiti inšpektorat za delo. Če delodajalec v 3 dneh ne odpravi kršitev, lahko delavec v 30 dneh odpove pogodbo o zaposlitvi.

II. Sodno varstvo

1. PRAVDNI POSTOPEK

A. ODŠKODNINA

Predpostavke odškodninske odgovornosti (131. člen OZ)

1. Pravno priznana škoda:
  - Nepremoženjska škoda (179. člen OZ): kršitev tožnikovih osebnostnih pravic (tj. diskriminacija tožnika), se mora odraziti v njegovih duševnih bolečinah. Dokazovanje s pričanjem tožnika na glavni obravnavi (problem: sekundarna viktimizacija) ali izvedencem,
  - Premoženjska škoda: zmanjšanje premoženja, preprečitev povečanja premoženja.
2. Protipravno ravnanje: kršitev prepovedi diskriminacije po 2. členu ZVarD,
3. Vzročna zveza med protipravnim ravnanjem in škodo in
4. Krivda.

Navedeni pogoji morajo biti podani kumulativno pri čemer mora izpolnitev pogojev, razen temelja odgovornosti (krivde) povzročitelja škode, dokazati oškodovanec.

Odškodnina mora biti učinkovita, sorazmerna in mora imeti odvrtačni učinek. Obstoja duševnih bolečin ni potrebno izkazovati z medicinsko dokumentacijo.

Obrnjeno dokazno breme (40. člen ZVarD)

Tožnik mora izpolniti zgolj trditveno breme navesti mora dejstva, ki upravičujejo, da je bil diskriminiran. Navedbe morajo biti prepričljive in konkretizirane (npr. predložitev letaka iz katerega je razvidno, da toženec stanovanja ne želi oddati tujcem). Ko tožnik izpolni trditveno breme, se lahko toženec razbremeni odškodninske odgovornosti le, če dokaže, da ni ravnal protipravno.

B. NADOMESTILO

- Drugi odstavek 39. člen ZVarD. Pavšalno nadomestilo, za katerega je dovolj, da se izkaže obstoj diskriminacije (po 2. členu ZVarD in ni potrebno ugotavljati po splošnih pravilih obligacijskega prava.
- Višina nadomestila bo odvisna od stopnje diskriminacije (podobno izkazovanju škode) (od 500 do 5.000 EUR). Poleg nadomestila lahko oseba uveljavlja odškodnino (vendar ni jasno, ali je pri tem višina prisojene odškodnine zmanjšana za nadomestilo).²⁴

²⁴ 1041-VII Amandma (K 33. členu) 05.04.2016 [24 - Odbor za delo; družino; socialne zadeve in invalide, sprejet]. Obrazložitev sprejetega amandmaja k 33. členu ZVarD pojasnjuje, da "[p]oleg nadomestila pa ima diskriminirana oseba še vedno možnost uveljavljati odškodnino za premoženjsko in nepremoženjsko škodo po splošnih pravilih." Glej [URL](#).

C. ZAHTEVA ZA PRENEHANJE S KRŠITVAMI OSEBNOSTNIH PRAVIC

Pravica zahtevati od sodišča ali drugega pristojnega organa, da odredi (i) prenehanje dejanja, (ii) preprečitev dejanja, in (iii) odstranitev posledic dejanja, s katerim se krši osebna pravica (prepoved diskriminacije).

D. KOLEKTIVNA TOŽBA

V primerih diskriminacije večjega števila oseb, ki jih ni mogoče določiti. Oseba, upravičena za vložitev tožbe je (i) Zagovornik načela enakosti in (ii) nevladna organizacija, ki ima priznan status delovanja v javnem interesu na področju varstva pred diskriminacijo ali varstva človekovih pravic v skladu z ZVarD. Možna je le opustitvena tožba.

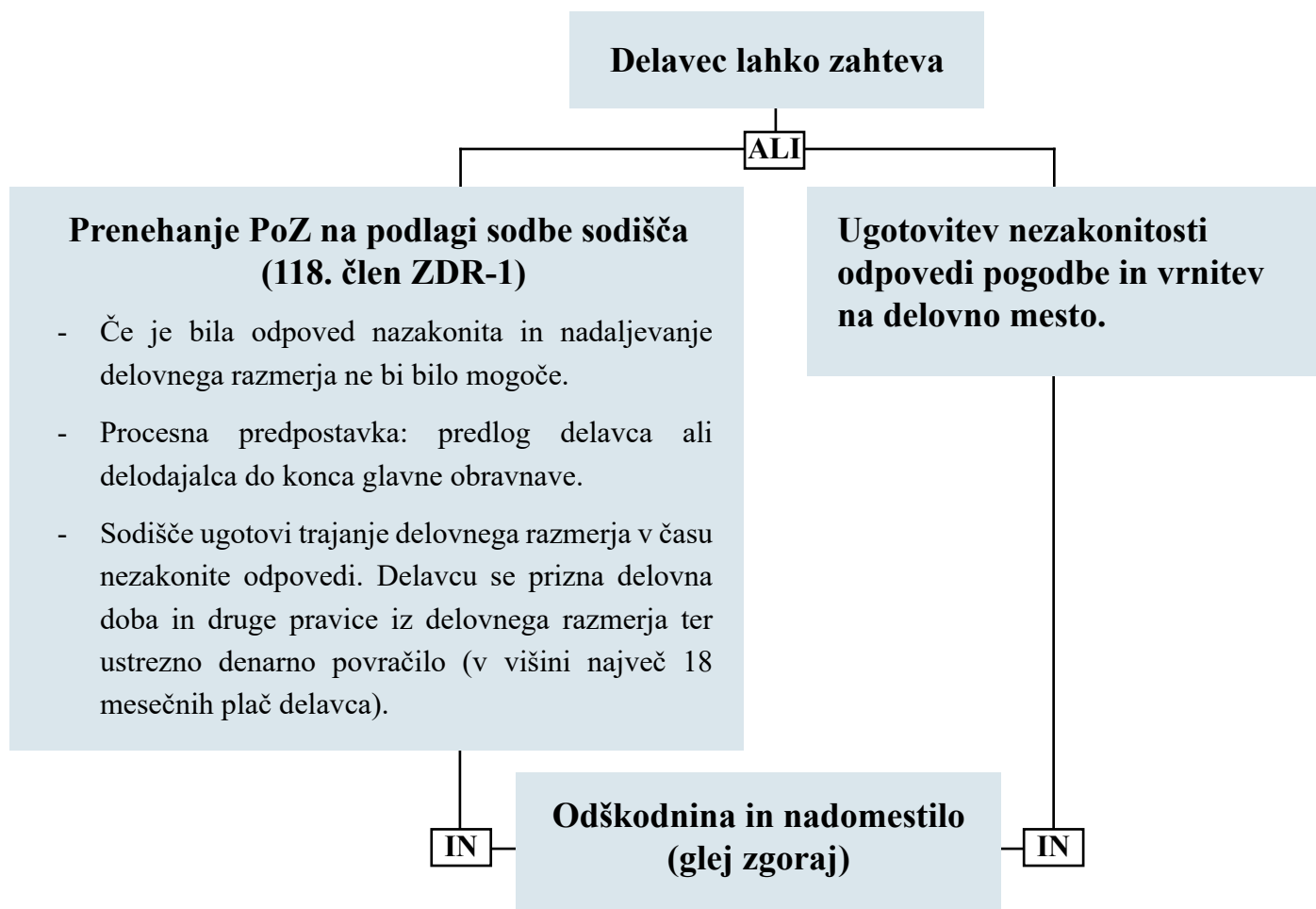
2. DELOVNI SPOR – PROTI ZASEBNIKU

A. DENARNI ZAHTEVKI

Denarni zahtevki (200. člen ZDR-1)

Delavec lahko s tožbo denarne terjatve neposredno uveljavlja pred delovnim in socialnim sodiščem, pri čemer je potrebno biti pozoren na obrnjeno dokazno breme (39. člen ZVarD). Nadalje lahko delavec o kršitvah obvesti tudi prekrškovni organ (glej poglavje pet) in toži na odškodnino oziroma nadomestilo (glej zgoraj).

B. UGOTOVITEV NEZAKONITOSTI ODPOVEDI PoZ

-
- Za ugotovitev nezakonnosti odpovedi pogodbe o zaposlitvi, drugih načinov prenehanja veljavnosti pogodbe o zaposlitvi ali odločitev o disciplinski odgovornosti delavca glej 200. člen ZDR-1.
  - Procesna predpostavka: Delavec mora tožbo vložiti v roku 30 dni od vročitve odpovedi.
  - Obrnjeno dokazno breme.

C. NEIZBRANI KANDIDAT, KI JE BIL MED POSTOPKOM DISKRIMINIRAN

- 200. člen ZDR-1.
- Neizbrani kandidat lahko v roku 30 dni od prejema obvestila o neizbiri neposredno vloži tožbo na sodišče.
- Pravico ima le do odškodnine, ne pa tudi do razveljavitve razpisnega postopka.
- EU: doktrina izgubljene priložnosti (loss of fair chance) na podlagi pravičnosti.²⁵
- Obrnjeno dokazno breme.

D. DRUGI ZAHTEVKI (PRENEHANJE KRŠITVE)

- Npr. priznavanje dela prostih dni.
- Procesna predpostavka: Delavec mora najprej od delodajalca pisno zahtevati prenehanje kršitev in če delodajalec v roku 8 dni kršitev ne odpravi, lahko v 30 dneh vloži tožbo na sodišču.
- Zahtevek je možno kombinirati z denarnim zahtevkom (glej zgoraj).

---

²⁵ Možina, Povrnitev škode na podlagi trpinčenja (2016), str 260.

---

3. DELOVNI SPOR – PROTI DRŽAVI

A. DENARNI ZAHTEVKI

- Glej zgoraj.

B. UGOTOVITEV NEZAKONITOSTI ODPOVEDI POZ IN DRUGO

- 24. in 25. člen ZJU ob upoštevanju 200. člena ZDR-1.
- Za ugotovitev nezakonitosti odpovedi pogodbe o zaposlitvi, drugih načinov prenehanja veljavnosti pogodbe o zaposlitvi ali odločitev o disciplinski odgovornosti delavca glej 200. člen ZDR-1.
- Procesna predpostavka: Delavec mora tožbo vložiti v roku 30 dni od vročitve odpovedi.
- Obrnjeno dokazno breme.

Zahteva delavca, da delodajalec odpravi kršitev

Če delavec meni, da delodajalec krši katero od njegovih pravic iz delovnega razmerja ima pravico zahtevati, da delodajalec kršitev odpravi. Rok za izpolnitev obveznosti je 15 dni.

Pritožba na komisijo

- V roku 8 dni od poteka roka za izpolnitev obveznosti.
- V roku 8 dni od prejema sklepa s katerim je bilo odločeno o obveznosti delodajalca (sklep mora biti obrazložen in vročen skladno z ZUP).
- Pritožba ne zadrži izvršitve odločitve glede pravic oziroma obveznosti, razen v primeru prenehanja delovnega razmerja.
- Komisija pa lahko na predlog delavca zadrži izvršitev odločitve o pravici oz obveznosti, če oceni da bi z izvršitvijo nastale težko popravljive posledice.

Sodno varstvo na delovnem in socialnem sodišču

- Po prejemu sklepa komisije o odločitvi glede pravice oziroma obveznosti delavca oz. od poteka roka za odločitev komisije, lahko ta v 30 dneh sproži postopek pred sodiščem.
- Delavec mora prej nujno izkoristiti možnost pritožbe, razen če zoper sklep ni dovoljena pritožba.
- Obrnjeno dokazno breme.
- Delavec lahko o kršitvah obvesti tudi prekrškovni organ (glej spodaj točko 6).

IN

Odškodnina in nadomestilo (glej zgoraj)

Prenehanje PoZ na podlagi sodbe sodišča (118. člen ZDR-1)

- Vložitev tožbe na delovno in socialno sodišče za ugotovitev nezakonitosti odpovedi pogodbe o zaposlitvi.
- Sodišče ugotovi trajanje delovnega razmerja, če je bila odpoved pogodbe o zaposlitvi nezakonita in na podlagi interesa obeh strank nadaljevanje delovnega razmerja ne bi bilo mogoče.
- Delavcu se prizna delovna doba in druge pravice iz delovnega razmerja ter ustrezno denarno povračilo (v višini največ 18 mesečnih plač delavca).
- Procesna predpostavka: predlog delavca ali delodajalca do konca glavne obravnave.

IN ALI

Sodišče ugotovi nezakonitost odpovedi pogodbe in naloži delodajalcu, da delavca pozove nazaj na delo.

C. NEZIBRAN KANDIDAT, KI JE BIL MED POSTOPKOM DISKRIMINIRAN

- 65. člen ZJU.
- Kandidat, ki se je prijavil na javni natečaj in ni bil izbran (velja načelo najboljše strokovne usposobljenosti) ima pravico do pritožbe zoper sklep o neizbiri na pristojno komisijo v roku 8 dni od vročitve sklepa, če meni da:
  - je bil izbran kandidat, ki ne izpolnjuje natečajnih pogojev;
  - izpolnjuje natečajne pogoje, pa mu ni bila dana možnost sodelovanja v izbirnem postopku;
  - je bil izbran kandidat, ki po merilih izbirnega postopka očitno ni dosegel najboljšega rezultata;
  - je prišlo do bistvenih kršitev postopka javnega natečaja oziroma izbirnega postopka.
- Pravice do pritožbe nima kandidat, ki se posameznih dejanj v postopku izbire ni udeležil in svoje odsotnosti ni opravičil.
- Zoper sklep o pritožbi je dovoljen upravni spor na Upravnem sodišču. Upravno sodišče lahko, v primeru da ugotovi kršitev pod prvo točko:
  - prisodi prizadetemu odškodnino v višini najmanj 1 in največ 3 mesečnih plač za delovno mesto za katerega se je potegoval,
  - razveljavi sklep o izbiri in komisiji naloži razveljavitev pogodbe o zaposlitvi,
  - organu naloži ponovitev postopka izbire.
- Poleg tega lahko neizbrani kandidat, ki je bil med postopkom diskriminiran, zahteva tudi odškodnino ali nadomestilo (glej zgoraj).

---

4. UPRAVNI SPOR

Tožbo na Upravno sodišče je mogoče podati v primeru, da je bila oseba diskriminirana z dokončno upravno določbo. Upravni akt je po Zakonu o upravnem sporu upravna odločba in durgi javnopravni, enostranski, oblastveni posamični akt, izdan v okviru izvrševanja upravne funkcije, s katerim je organ odločil o pravici, obveznosti ali pravni koristi posameznika, pravne osebe ali druge osebe, ki je lahko stranka v postopku izdaje akta.

Glej tudi poglavje o upravnem (inšpekcijskem) varstvu.

A. REDNI POSTOPEK

- Diskriminacija največkrat predstavlja kršitev materialnega prava ali kršitev pravil procesnega prava.
- V rednem upravnem sporu ni posebnega pritožbenega razloga, ki bi se izrecno nanašal na diskriminacijo. Enako velja za izredna pravna sredstva.
- Prizadeta oseba se lahko v upravnem postopku, tako kot v vseh drugih postopkih, sklicuje neposredno na Ustavo.
- Javni organu so neposredno vezani na ZVarD.

B. SUBSIDIARNI POSTOPEK

- Upošteva se drugi odstavek 157. člena Ustave RS in prvi odstavek 4. člena ZUS-1.
- V poštev pride v primeru, če tožnik za varstvo svojih pravic nima zagotovljenega drugega sodnega varstva.
- V tem primeru sodišče presoja zakonitost posamičnih aktov in dejanj, pri čemer je bistveno, da posegajo v človekove pravice in temeljne svoboščine.

drugi odstavek 157. člena URS

(2) Če ni zagotovljeno drugo sodno varstvo, odloča v upravnem sporu pristojno sodišče tudi o zakonitosti posamičnih dejanj in aktov, s katerimi se posega v ustavne pravice posameznika.

prvi odstavek 4. člena ZUS-1

(1) V upravnem sporu odloča sodišče tudi o zakonitosti posamičnih aktov in dejanj, s katerimi organi posegajo v človekove pravice in temeljne svoboščine posameznika, če ni zagotovljeno drugo sodno varstvo.

---

5. KAZENSKI POSTOPEK

- Položaj žrtve: žrtev ni stranka postopka, lahko (pogosto!) pa je klicana kot priča. Žrtev poda ovadbo na policiji, če kaznivega dejanja organi pregona ne zaznajo sami.
- Posebnosti: ni obrnjenega dokaznega bremena (izvzeto po 40. členu ZVarD).
- Pogojna obsodba (58. člen KZ-1): Pogojna obsodba se sme izreči, če je sodišče storilcu določilo kazen zapora do dveh let ali denarno kazen. Pogojna obsodba se ne sme izreči za kazniva dejanja, za katera je predpisana kazen zapora najmanj treh let.

A. 116. ČLEN KZ-1 (UMOR ZARADI KRŠITVE ENAKOPRAVNOSTI)

- Znaki KD: Enega od načinov izvršitve umora, s tem, da žrtvi vzame življenje, v tretji točki člena predstavlja umor zaradi kršitve enakopravnosti. Poudarek je v tem, da storilec ubije žrtev zaradi njene pripadnosti določene skupini ljudi določeni po osebni okoliščini in ne po okoliščini, ki bila lastna le žrtvi sami.
- Kazen: zapona kazen, višja od petnajstih let. Ni pogojne obsodbe.

B. 131. ČLEN KZ-1 (KRŠITEV ENAKOPRAVNOSTI)

- Znaki KD: Kršitev enakopravnosti je dejanje, ki zaradi razlike v osebni okoliščini prikrajša koga za katero izmed človekovih pravic ali temeljnih svoboščin ali mu takšno pravico ali svoboščino omeji ali kdor na podlagi takšnega razlikovanja komu da kakšno posebno pravico ali ugodnost.
- Kazen: Denarna kazen ali zaporna kazen do enega leta. Možen izrek pogojne obsodbe.
- Posebnosti: Gre za odprt sistem navajanja okoliščin, ki so lahko vnaprej dane ali pa so posledica družbenih razmer, vpliva okolja ali izraz človekove svobodne opredelitve, vendar morajo biti take narave, da trajneje opredeljujejo družbeni položaj posameznika.
- Izvršitveno dejanje je možno v treh oblikah: Storilec lahko drugega prikrajša za svoboščino ali pravico, mu jo omeji ali da kakšno posebno pravico ali ugodnost. (Drugi osebi mora biti ena od pravic ali svoboščin povsem odvzeta, tako da je v neenakopravnem položaju proti drugim oziroma se mu lahko omeji, kar pomeni, da dobi le del pravice, do katerih je upravičen, ne pa vseh).

C. 135.A ČLEN KZ-1 (MUČENJE)

- Povzročanje hude telesne ali duševne bolečine ali trpljenja iz razloga, ki temelji na katerikoli obliki diskriminacije.
- Kazen: zaporna kazen od enega do desetih let. Možen izrek pogojne obsodbe.
- Praksa: skoraj neobstoječa, neučinkovit institut.

D. 197. ČLEN KZ-1 (ŠIKANIRANJE NA DELOVNEM MESTU)

- Kdor na delovnem mestu ali v zvezi z delom s spolnim nadlegovanjem, psihičnim nasiljem, trpinčenjem ali neenakopravnim obravnavanjem povzroči zaposlenemu ponižanje ali prestrašenost. Če ima dejanje za posledico psihično, psihosomatsko ali fizično obolenje ali zmanjšanje delovne storilnosti se storilec kaznuje strožje.
- Znaki KD:
  - a. Na delovnem mestu ali v zvezi z delom,
  - b. Alternativni izvršitveni načini:
    - i. spolno nadlegovanje,
    - ii. psihično nasilje,
    - iii. trpinčenje (mora biti ponavljajoče in sistematično),
    - iv. neenakopravno obravnavanje.
  - c. Nujna prepovedana posledica:
    - i. ponižanost,
    - ii. prestrašenost.
- Kazen: zaporna kazen do dveh let; izjemoma do treh let. Možen izrek pogojne obsodbe.
- Posebnosti: Če ima KD za posledico psihično, psihosomatsko ali fizično obolenje ali zmanjšanje delovne storilnosti zaposlenega, se storilec kaznuje z zaporom do treh let.

E. 297. ČLEN KZ-1 (JAVNO SPODBUJANJE SOVRAŠTVA, NASILJA ALI NESTRPNOSTI)

- Znaki KD:
  - a. Javno spodbujanje ali razpihovanje sovraštva, nasilja ali nestrpnost, ki temelji na osebni okoliščini in je dejanje storjeno na način, ki lahko ogrozi ali moti javni red in mir, ali z uporabo grožnje, zmerjanja ali žalitev.
  - b. Kdor na način iz a. javno širi ideje o večvrednosti ene rase nad drugo ali daje kakršnokoli pomoč pri rasistični dejavnosti ALI zanika, zmanjšuje pomen, odobrava, opravičuje, smeši ali zagovarja kazniva dejanja zoper človečnost, kot so opredeljena v pravnem redu RS.

Odgovorni urednik

Če je dejanje iz a. ali b. storjeno z objavo v sredstvih javnega obveščanja ali na spletnih straneh se kaznuje tudi odgovorni urednik oziroma tisti, ki ga je nadomeščal, razen če je šlo za prenos oddaje v živo, ki ga ni mogel preprečiti ali za objavo na spletnih straneh, ki omogočajo objave brez predhodnega nadzora.

- Kazen: zaporna kazen do dveh let.
- Posebnosti:
  - Prevzem pregona s strani zasebnega tožilca ni mogoč.
  - Gre za poseben delikt, neke vrste ustreznik nemškemu konstruktivno-objektivno ogrožitve (sodna praksa pa interpretacijo restriktivno približa konkretni ogrožitvi). Tako je potrebno dokazati tudi konkretno ogrožitev.

Kvalificirana oblika

Če je dejanje iz a. ali b. storjeno s prisilo, grdim ravnanjem, ogrožanjem varnosti, sramotitvijo etničnih, narodnostnih, narodnih ali verskih simbolov, poškodovanjem tujih stvari, skrunitvijo spomenikov, spominskih znamenj ali grobov, se storilec kaznuje z zapornom do treh let.

- Praksa je skopa. Sodišča širijo domet okoliščin, ki jih člen zajema, vendar pa višajo prag abstraktne ogrožitve ter v imenu pravne varnosti zahtevajo konkretizacijo ogrožitve javnega reda in miru.
- Gre za delikt abstraktno-konkretnega ogrožanja, ki je novost v slovenski kazensko-pravni teoriji. Pomeni, da je standard višji od golega abstraktne ogrožanja, zahteva pa ugotovitev sodišča, da je bilo storilčevo ravnanje primerno, da bi do konkretne nevarnosti potencialno lahko pripeljalo.
- Zaradi pravne dobrine javnega reda in miru, kršitev ni podana, če posledica ravnanja storilca ne ogroža ali moti omenjene dobrine (npr. Če napada le posameznika), s čimer se preprečuje sankcioniranje 'golega verbalnega delikta'.
- Skupino, ki je predmet napada, je v obtožnem aktu treba jasno opisati po temeljnih lastnostih, ki jo opredeljujejo, po potrebi pa tudi po kraju, kjer so se njeni člani nahajali v času storitve in drugih okoliščinah, iz katerih izhaja, da je zaradi usmerjenosti dejanja zoper tako skupino bil neposredno ogrožen javni red ali mir.
- Javnost dejanja ima podlago v 2. točki 2. člena ZJRM-1, po kateri je javni kraj 'vsak prostor, ki je brezpogojno ali pod določenimi pogoji dostopen vsakomur', ki po 297. Členu KZ-1 zajema sredstva javnega obveščanja in spletne strani, kjer je odgovornost razširjena še na odgovornega urednika. Pri objavah na profilih socialnih omrežij je javnost objave vprašljiva (odprte/zaprte skupine ipd.).

III. Ustavnosodno varstvo

1. SPLOŠNI PRAVNI AKT

Če diskriminacija izhaja iz splošnega pravnega akta, ki ga je izdal državni organ, organ lokalne skupnosti ali nosilec javnih pooblastil je mogoče postopati na naslednji način:

A. POBUDA ZA PRESOJO USTAVNOSTI IN ZAKONITOSTI

Pogoji:

- Izkazan pravni interes, tj. da predpis ali splošni akt, izdan za izvrševanje javnih pooblastil, katerega oceno pobudnica oziroma pobudnik predlaga, neposredno posega v njegove pravice, pravne interese oziroma v njegov pravni položaj.
- Pravočasnost: kadar predpis ali drug splošni akt neposredno posega v pravice, pravne interese oziroma v pravni položaj pobudnika, mora ta pobudo vložiti v enem letu od njegove uveljavitve oziroma v enem letu odkar je izvedel za nastanek škodljivih posledic.

V primeru, da prepis ali drug splošni akt ne posega neposredno v položaj pobudnika ali pobudnice, je Ustavno sodišče skozi svojo prakso razvilo zahtevo, da se pobuda vloži šele po izčrpanju pravnih sredstev zoper posamični akt, izdan na podlagi izpodbijanega predpisa, hkrati z ustavno pritožbo (npr. Sklep US, Up-851/11, U-I-154/11). Glej ustavno pritožbo spodaj.

B. ZAHTEVA ZA PRESOJO USTAVNOSTI IN ZAKONITOSTI

Zahtevo za presojo ustavnosti in zakonitosti lahko podajo subjekti, ki so taksativno naštetih v 23. členu Zakona o ustavnem sodišču. Z vidika žrtve diskriminacije so pomembni predvsem:

- Varuh človekovih pravic, ki poda zahtevo, če meni, da predpis ali splošni akt izdan za izvrševanje javnih pooblastil nedopustno posega v človekove pravice in temeljne svoboščine,
- Zagovornik načela enakosti, ki mu pooblastilo za vložitev zahteve za presojo ustavnosti in zakonitosti podeljuje Zakon o varstvu pred diskriminacijo v 38. členu in
- Sodišče, ki lahko prekine postopek in poda zahtevo za varstvo ustavnosti in zakonitosti (v konkretnem postopku je pomembno opozarjati na neustavnost splošnega akta).

Če vloži zahtevo kateri od omenjenih organov lahko da primeru večjo težo.

C. PRAVNE POSLEDICE PRESOJE USTAVNOSTI IN ZAKONITOSTI

Kadar ustavno sodišče ugotovi, da je zakon neustaven, ga v celoti ali delno razveljavi, pri tem pa določi rok v katerem odločitev začne učinkovati, pri čemer rok ne sme biti daljši od enega leta (43. člen ZUstS). To torej pomeni, da se razveljavljen zakon ne bo uporabil v razmerjih nastalih pred začetkom učinkovanja razveljavitve, če do tega trenutka o njih še ni bilo pravnomočno odločeno (44. člen ZUstS). Kadar sodišče zakona ne more razveljaviti, ker ureditev tega ne dopušča oziroma gre za neustavno pravno praznino, bo izdalo ugotovitveno odločbo in zakonodajalcu naložilo, da sprejme ustrezno ureditev v določenem roku.

Kadar ustavno sodišče ugotovi, da je protiustaven podzakonski predpis ali splošni akt izdan za izvrševanje javnih pooblastil, ta predpis oziroma splošni akt razveljavi ali odpravi. Odpravilo ga bo, kadar ugotovi, da

---

so zaradi protiustavnosti ali nezakovitosti nastale škodljive posledice, ki jih je potrebno odpraviti (45. člen ZUstS). To za vsakogar, ki so mu na podlagi odpravljenega podzakonskega predpisa oziroma splošnega akta izdanega za izvrševanje javnih pooblastil, nastale škodljive posledice, pomeni, da ima pravico zahtevati njihovo odpravo, tj.:

- Zahteva odpravo ali spremembo posamičnega akta, izdanega na podlagi odpravljenega predpisa. Zahtevo mora podati v treh mesecih od objave ustavne odločbe pred organom, ki je odločal na prvi stopnji. Pogoji je, da od vročitve posamičnega akta in vložitve ustavne pobude ali zahteve ni preteklo več kot eno leto.
- Odpravo posledic zahteva neposredno od organa, ki je izdal odpravljen predpis oziroma splošni akt, izdan za izvrševanje javnih pooblastil, če so posledice nastale neposredno na podlagi tega predpisa. Pri čemer veljajo enaki roki kot v prvem primeru, tj. tri mesece od objave ustavne odločbe, pod pogojem, da od vložitve ustavne pobude oziroma zahteve in nastankom škodljivih posledic ni minilo več kot eno leto.
- Pred sodiščem zahteva odškodnino, kadar škodljivih posledic ni mogoče odpraviti na opisana načina (46. člen ZUstS),

2. POSAMIČNI PRAVNI AKT

Če diskriminacija izhaja iz posamičnega akta, ki ga je izdal državni organ, organ lokalne skupnosti ali nosilec javnih pooblastil je mogoče postopati na naslednji način:

A. USTAVNA PRITOŽBA

Pogoji za ustavno pritožbo:

- Procesna legitimacija, tj. zatrjevanje kršitve človekovih pravic in temeljnih svoboščin s posamičnim aktom, ki se izpodbija.
- Kršitve človekovih pravic in temeljnih svoboščin, ki izhajajo iz posamičnega akta imajo hujše posledice za pritožnika, oziroma gre za pomembno ustavnopravno vprašanje, ki presega pomen konkretne zadeve (55.a člen ZUstS).
- Neposreden in konkreten pravni interes.
- Izčrpanje vseh pravnih sredstev, tako formalno kot materialno. To pomeni, da je potrebno v vseh postopkih zatrjevati protiustavnost oziroma kršitev človekovih pravic.
- Izredna pravna sredstva niso izčrpana, a gre za primer očitne kršitve in bi z izvršitvijo posamičnega akta nastale za pritožnika nepopravljive posledice.
- Ustavna pritožba je vložena pravočasno, tj. v 60 dneh od vročitve posamičnega akta, zoper katerega je mogoča ustavna pritožba.

B. PRAVNE POSLEDICE USTAVNE PRITOŽBE

Kadar ustavno sodišče ustavni pritožbi ugodi, posamični akt v celoti ali deloma odpravi in zadevo vrne organu, ki je o zadevi pristojen odločati (59. člen ZUstS). Izjemoma bo samo odločalo o sporni pravici oziroma svoboščini, kadar bo to nujno zaradi nastalih posledic ali to terja narava ustavne pravice oziroma svoboščine, pod pogojem, da je na podlagi podatkov v spisu mogoče odločiti (60. člen ZUstS).

---

4. RELEVANTNA PRAVNA PODLAGA

Pred Ustavnim sodiščem se lahko sklicujemo na:

A. DRUGI Odstavek 14. Člena Ustave RS (Načelo enakosti)

Splošno načelo enakosti predstavlja podlago za uveljavljanje neenakega obravnavanja v vseh primerih in ne zgolj v kolikor gre za diskriminacijo na podlagi osebne okoliščine, ki predstavlja poseg v človekovo pravico ali temeljno svoboščino.

Načelo enakosti prepoveduje samovoljno neenako obravnavanje posameznikov, ki so si v bistvenem podobni ali enako obravnavanje tistih, ki se v bistvenem razlikujejo. Obravnavanje lahko opredelimo za samovoljno, kadar ga ni mogoče upravičiti s stvarnimi oziroma razumnimi razlogi. Načelo enakosti zavezuje tako zakonodajalca in druge normodajalce pri postavljanju pravnih pravil (enakost v zakonu), kot tudi upravne in sodne organe pri uporabi teh pravil (enakost pred zakonom).

Test razumnosti

Pri presoji ali gre za kršitev splošnega načela enakost, Ustavno sodišče uporablja test razumnosti, ki zakonodajalcu pušča relativno široko polje proste presoje. Presoja sodišča je sestavljena iz treh korakov. Sodišče se vpraša:

- Ali sploh gre za bistveno enake položaje?
- Ali je podan stvarno utemeljen razlog, ki upravičuje neenako obravnavanje, neenako obravnavanje pa je v razumni povezavi s tem razlogom?
- Ali je sredstvo primerno, tj. v sorazmerju s stvarno utemeljenim razlogom, ki upravičuje neenako obravnavanje?

B. PRVI Odstavek 14. Člena Ustave RS (Prepoved diskriminacije)

Določba iz prvega odstavka 14. člena je specialna. Prepoveduje diskriminacijo pri zagotavljanju, uresničevanju oziroma varovanju človekovih pravic in temeljnih svoboščin glede na posameznikove osebne okoliščine (Odločba št. U-I-425/06) Smisel te specialne določbe je v tem, da le-ta uvaja posebno strog kriterij, na podlagi katerega je dopustno razlikovati med posamezniki na podlagi navedenih osebnih okoliščin, kar pomeni tudi strožji nadzor ustavnega sodišča.

Osebne okoliščine

Osebne okoliščine so v prvem odstavku 14. člena našete eksemplifikativno in ne taksativno, kar Ustavnemu sodišču omogoča, da poleg izrecno navedenih okoliščin, za osebno okoliščine razglasi tudi drugo osebno okoliščino. Krog osebnih okoliščin je Ustavno sodišče na primer razširilo s prebivališčem, starostjo in spolno usmerjenostjo.

Neenako obravnavanje na temelju specifičnih osebnih okoliščin (14/I URS)

Presoja ustavnega sodišča:

1. Ali se zadrževano različno obravnavanje nanaša na zagotavljanje oziroma uresničevanje človekove pravice ali temeljne svoboščine.
2. Če je odgovor na prvo vprašanje pritrdilen; Ali obstaja različno obravnavanje pobudnika in tistega, s katerim se pobudnik oziroma predlagatelj primerja? Oziroma ali obstaja različno obravnavanje med osebami, ki jih pobudnik oziroma predlagatelj primerja.
3. Če je odgovor na drugo vprašanje pritrdilen; Ali sta dejanska položaja, ki ju pobudnik primerja v bistvenem enaka, kar pomeni, da razlikovanje temelji na nedopustni osebni okoliščini?
4. Če je odgovor na tretje vprašanje pritrdilen; Ali razlikovanje zasleduje legitimen cilj in ali razlikovanje prestane test sorazmernost?

Sodišče opravi standardno presojo posega v človekovo pravico; najprej se vpraša ali poseg zasleduje ustavno dopusten cilj, nato pa izvede presojo na podlagi strogega testa sorazmernosti, ki vključuje oceno primernosti, nujnosti in sorazmernosti v ožjem smislu.

C. DRUGE DOLOČBE USTAVE RS, PREDVSEM 22. ČLEN URS

D. EVROPSKA KONVENCIJA O VARSTVU ČLOVEKOVIH PRAVIC IN TEMELJNIH SVOBOŠČIN IN XII. PROTOKOL

- Peti odstavek 15. člena Ustave pravi, da nobene človekove pravice ali temeljne svoboščine, urejene v pravnih aktih, ki veljajo v Sloveniji, ni dopustno omejevati z izgovorom, da je Ustava ne priznava oziroma jo priznava v manjši meri. Gre za načelo največjega varstva človekove pravice ali temeljne svoboščine. Slovenija zavezuje prepoved diskriminacije pri uživanju katere od konvencijskih pravic, ki je urejena v 14. členu EKČP, poleg tega pa morajo sodišča in drugi pristojni organi upoštevati tudi razlago konvencijskih pravic, ki jo razvija Evropsko sodišče za človekove pravice.
- Slovenija je ratificirala tudi 12. protokol h EKČP, ki bistveno razširja varstvo pred diskriminacijo v slovenskem ustavnem sistemu. Prepoved diskriminacije, kot izhaja iz 12. protokola, namreč ni vezana na druge konvencijske pravice, temveč gre za samostojno konvencijsko pravico, ki diskriminacijo prepoveduje tudi pri uživanju zakonskih pravic.

E. PRAVNI AKTI EVROPSKE UNIJE

IV. Druge pravne poti

1. ZAGOVORNIK NAČELA ENAKOSTI

Zagovornik načela enakosti je neodvisen državni organ pristojen za obravnavo vseh primerov diskriminacije. Brezplačen postopek se lahko začne s predlogom za obravnavo primera diskriminacije ali po uradni dolžnosti. Položaj in naloge Zagovornika ureja 19. do 32. člen Zakona o varstvu pred diskriminacijo.

21. člen ZVarD med drugim Zagovorniku določa naslednje naloge:

- zagotavljanje pravne pomoči žrtvam v upravnih in sodnih postopkih (stranko lahko v postopku tudi zastopa, če ga stranka za to pooblasti) in
- izvajanje inšpekcijskega nadzora glede diskriminacije.

38. člen ZVarD pooblašča Zagovornika, da začne zahtevo za presojo ustavnosti in zakonitosti predpisa ali splošnega akta, izdanega za izvrševanje javnih pooblastil.

2. VARUH ČLOVEKOVIH PRAVIC

Varuh človekovih pravic je neodvisen državni organ pristojen za obravnavo diskriminacije nastale z aktom državnega organa, organa lokalne samouprave ali nosilca javnih pooblastil. Ne obravnava kršitev, ki so jih storile osebe zasebnega prava. Brezplačen postopek se začne z vložitvijo pobude v kateri je potrebno navesti kršitev in dejstva, ki kršitev potrjujejo. Položaj in naloge Varuha ureja Zakon o varuhu človekovih pravic.

7. člen ZVarCP določa, da lahko Varuh organom izdaja predloge, mnenja, kritike in priporočila.

50. člen ZUstS daje Varuhu podlago za vložitev Ustavne pritožbe.

3. ZASTOPNIK PACIENTOVIH PRAVIC

Zastopnik pacientovih pravic daje pacientu brezplačno in zaupno svetovanje, pomoč ali zastopanje pri uresničevanju pravic po Zakonu o pacientovih pravicah.

49. člen ZPacP določa, da Zastopnik pacientu pomaga zlasti na naslednji način, da:

- pacientu svetuje o vsebini pravic, načinih in možnostih njihovega uveljavljanja v času pred ali med zdravljenjem in kadar so te kršene,
- daje konkretne usmeritve za uveljavljanje pravic in predlaga možne rešitve,
- pacientu nudi pomoč pri vlaganju pravnih sredstev po tem zakonu,
- za pacienta opravlja potrebne poizvedbe v zvezi z domnevnimi kršitvami pri izvajalcih zdravstvene dejavnosti.

V. Upravno (inšpekcijsko) varstvo

1. INŠPEKCIJSKI NADZOR

A. POSTOPEK

Nadzor nad izvajanjem Zakona o varstvu pred diskriminacijo (ZVarD) poleg Zagovornika opravljajo tudi pristojne inšpekcije.²⁶ V okviru inšpekcijskega nadzora nadzorujeta izvajanje določb ZVarDa in drugih zakonov glede prepovedi posameznih oblik diskriminacije.²⁷ Posamezniki se lahko na inšpekcije obrnejo v primeru, da so bili diskriminirani na podlagi določene osebne okoliščine (seznam teh je v ZVarDu odprt).

Inšpektorji morajo obravnavati vse prijave (tudi anonimne) iz svoje pristojnosti in vlagatelje na njihovo zahtevo obvestiti o svojih ukrepih.²⁸ Po zakonu so pri opravljanju svojih nalog samostojni, zato se sami odločajo ali bodo na podlagi prijave dejansko začeli inšpekcijski postopek (ta se ve-dno uvede po uradni dolžnosti). Prijavitelj v postopku nima položaja stranke, ga pa lahko pod določenimi pogoji pridobi kot stranski udeleženec.²⁹

Inšpektor lahko v primeru, da ugotovi kršitev zakona ali drugega predpisa oziroma akta:

- Odredi ukrepe za odpravo nepravilnosti in pomanjkljivosti.
- Začne postopek o prekršku.
- Vloži kazensko ovadbo ali naznani kaznivo dejanje pristojnemu organu (če ima dejanje znake kaznivega dejanja, za katero se storilec preganja po uradni dolžnosti).

Zoper sklep inšpektorata je možna pritožba na pristojno ministrstvo. Če pritožbi ni ugodeno je mogoče sprožiti upravni spor.

B. POSTOPEK PO ZVARD

Inšpekcijski nadzor in nadzor nad izvajanjem ZVarDa poleg Zagovornika opravljajo tudi pristojne inšpekcije, ki lahko ZVarD uporabljajo neposredno. Obravnavati morajo tudi Zagovornikove predloge za uvedbo postopka o prekršku (če kršitelj v postavljenem roku ne izvrši določbe, Zagovornik pa meni, da je bila kršena prepoved diskriminacije).³⁰ Poleg tega predstavljajo tudi prekrškovni organ in vodijo postopke o prekršku.³¹ Kršiteljem lahko izrekajo globe po 45. členu ZVarDa. Kršitev diskriminacije je namreč opredeljena kot prekršek.

Kadar diskriminirana oseba zahteva obravnavo diskriminacije in izkaže dejstva, s katerimi opravičuje domnevo, da je bila kršena prepoved diskriminacije, mora kršitelj dokazati, da te prepovedi ni kršil.³²

---

²⁶ Prvi odstavek 42. člena ZVarD.

²⁷ Drugi odstavek 42. člena ZVarD.

²⁸ 24. člen ZIN.

²⁹ Transparency International Slovenia, Ali so inšpekcijski postopki res transparentni in učinkoviti?, URL:https://www.transparency.si/images/publikacije/PP_inspekcije.pdf, str. 11.

³⁰ 43. člen ZVarD.

³¹ Drugi odstavek 42. člena ZVarD.

³² 40. člen ZVarD.

---

2. SEZNAM INŠPEKTORATOV

A. INŠPEKTORAT ZA JAVNI SEKTOR

Upravna inšpekcija

Upravna inšpekcija je pristojna za nadzor nad izvajanjem:

1. Zakona o splošnem upravnem postopku (ZUP) in drugih zakonov, ki urejajo upravne postopke,
2. Uredbe o upravnem poslovanju (UUP) in
3. Zakona o dostopu do informacij javnega značaja (ZDIJZ).³³

Inšpektorji lahko presojujejo le nadzor nad izvajanjem predpisov, ki urejajo upravne postopke in pravilnost in zakonitost vodenja postopka, niso pa pristojni za presojo vsebinskih odločitev organov (vsebinsko jih je mogoče izpodbijati le s pravnimi sredstvi, ki jih predpisi omogočajo).³⁴

Inšpekcija za sistem javnih uslužbencev

Izvaja nadzor nad:

1. Zakonom o javnih uslužbencih (ZJU) in na njegovi podlagi izdane podzakonske predpise,
2. Zakonoma o sistemu plač v javnem sektorju (ZSPJS) in na njegovi podlagi izdanih izvršilnih predpisov ter kolektivnih pogodb in splošnih aktov delodajalca (v delu, kjer se urejajo plače funkcionarjev in javnih uslužbencev),
3. Zakonom o izvrševanju proračunov Republike Slovenije (ZIPRS).³⁵

V letu 2018, je inšpektorat prejel šest prijav, ki so se nanašale na diskriminacijo pri zaposlovanju oziroma mobingu, odpovedi o zaposlitvi in priznanju pravic iz delovnega razmerja. Inšpektorji so vse primere odstopili v obravnavanje inšpektoratu RS za delo. Obravnavali pa so prijavo, ki se je nanašala na domnevo nepravilnosti pri ocenjevanju delovne uspešnosti javnih uslužbencev.³⁶

B. INŠPEKTORAT ZA ŠOLSTVO IN ŠPORT

Šolska inšpekcija obsega nadzor nad izvajanjem zakonov, drugih predpisov in aktov, ki urejajo organizacijo, namensko porabo javnih sredstev in opravljanje dejavnosti vzgoje in izobraževanja. Inšpektorat opravlja inšpekcijsko nadzorstvo na področju dejavnosti vzgoje in izobraževanja, ki jo opravljajo:

- vrtci,
- osnovne šole,
- glasbene šole,
- nižje in srednje poklicne šole,
- srednje tehniške in strokovne šole,
- gimnazije,

---

³³ Spletna stran Ministrstva za javno upravo, Upravna inšpekcija, URL: http://www.mju.gov.si/si/o_ministrstvu/inspektorat_za_javni_sektor_organ_v_sestavi/upravna_inspekcija/.

³⁴ Prav tam.

³⁵ Spletna stran Ministrstva za javno upravo, Inšpekcija za sistem javnih uslužbencev, URL: http://www.mju.gov.si/si/o_ministrstvu/inspektorat_za_javni_sektor_organ_v_sestavi/inspekcija_za_sistem_javnih_usluzbencev/.

³⁶ Zagovornik načela enakosti, Redno letno poročilo za leto 2018, URL: <http://www.zagovornik.si/wp-content/uploads/2019/05/RS-Zagovornik-načela-enakosti-Redno-letno-poročilo-za-leto-2018.pdf>, str. 82.

-
- višje strokovne šole,
  - zavodi za usposabljanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami,
  - organizacije za izobraževanje odraslih,
  - zasebniki, ki izobražujejo po javno veljavnih programih.³⁷

C. INŠPEKCIJA NA PODROČJU ŠPORTA

Nadzor na področju športa je usmerjen (i) v zakonitost delovanja lokalnih skupnosti na področju športa, (ii) v zakonitost delovanja športnih organizacij in (iii) v zakonito delovanje izvajalcev športnih prireditev.

Primeri diskriminacije so se v letu 2018 nanašali na osebne okoliščine narodnosti, jezika, verskega prepričanja in zdravstvenega stanja oziroma invalidnosti.³⁸ Inšpektorat je obravnaval 14 primerov neposredne diskriminacije, en primer nadlegovanja in en primer opravičevanja zapostavljanja ali preziranja oseb ali skupine zaradi osebnih okoliščin. Zagovornik v svojem poročilu tudi navaja, da večina prejetih prošenj ni predstavlja diskriminacije po ZVarDu, temveč gre v obravnavanih primerih zgolj za posameznikovo dožemanje neenakopravnosti (npr. domnevne diskriminacije pri ocenjevanju v šoli ipd.).³⁹ V letu 2017, so obravnavali primere, ki so jih opredelili kot diskriminacijo v zvezi s pogoji za dostop do zaposlitve, samozaposlitve in poklica, z zaposlitvenimi pogoji in pogoji dela in z vzgojo in izobraževanjem.⁴⁰

D. INŠPEKTORAT ZA KULTURO IN MEDIJE

Inšpektorat za kulturo in medije izvaja postopek inšpekcijskega nadzora na področju varstva kulturne dediščine, arhivov in arhivskega gradiva, medijev in avdiovizualne kulture, knjižničarstva in obveznega izvoda publikacij ter javne rabe slovenščine in uresničevanja javnega interesa za kulturo ter vodi postopke o prekršku v zvezi s kršitvami na področju nadzora.⁴¹

V letu 2018 je inšpektorat prejel šest prijav, ki so se nanašale na sovražni govor po 8. členu Zakona o medijih (ZMed). Pri tem v nobenem primeru sovražni govor ni bil ugotovljen. Ta po navedbah inšpektorata RS za kulturo in medije predstavlja tisti govor, ki ogroža javni red in mir, pri tem pa mora obstajati verjetnost, da bo pripeljal do nasilja.⁴² »Ogrožanje mora biti po besedah inšpektorata RS za kulturo konkretno in se mora kazati v neposredni nevarnosti posegov v telesno in duševno celovitost posameznikov, oviranju izvrševanja pravic in dolžnost ljudi, državnih organov, organov samoupravnih lokalnih skupnosti ter nosilcev javnih pooblastil na javnem kraju.«⁴³

E. TRŽNI INŠPEKTORAT

Izvaja nadzor nad spoštovanjem veljavnih predpisov, ki sodijo na področje varstva potrošnikov in zagotavlja zakonitost delovanja vseh akterjev na trgu.⁴⁴

V letu 2018, je obravnaval tri primere, ki so se navezovali na osebne okoliščine državljanstva (na spletnem portalu za oddajo sob, je bilo navedeno, da soba ni namenjena tujcem), zdravstvenega stanja oziroma invalidnosti

---

³⁷ Spletna stran Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport, O inšpektoratu, URL: http://www.iss.gov.si/si/o_inspektoratu/naloge_in_cilji/.

³⁸ Zagovornik načela enakosti, Redno letno poročilo za leto 2018, URL: <http://www.zagovornik.si/wp-content/uploads/2019/05/RS-Zagovornik-načela-enakosti-Redno-letno-poročilo-za-leto-2018.pdf>.

³⁹ Prav tam.

⁴⁰ Zagovornik načela enakosti, Redno letno poročilo za leto 2017, URL: <http://www.zagovornik.si/wp-content/uploads/2018/11/Poročilo-2017-.pdf>, str. 46.

⁴¹ Spletna stran Ministrstva za kulturo, Katalog informacij javnega značaja inšpektorata RS za kulturo in medije, URL: http://www.mk.gov.si/si/delovna_podrocja/katalog_ijz_za_irskm/#c19642.

⁴² Zagovornik načela enakosti, Redno letno poročilo za leto 2018, URL: <http://www.zagovornik.si/wp-content/uploads/2019/05/RS-Zagovornik-načela-enakosti-Redno-letno-poročilo-za-leto-2018.pdf>, str. 83.

⁴³ Prav tam.

⁴⁴ Spletna stran tržnega inšpektorata RS, O inšpektoratu, URL: http://www.ti.gov.si/si/o_inspektoratu/.

(vstop na sejem je bil brezplačen le za invalide na vozičkih, ne pa tudi za ostale invalide) in primer, v katerem je prijavitelj navedel, da je trgovec z gorivi določene ugodnosti pogojeval z zaposlitvijo za nedoločen čas.⁴⁵ V letu 2017, je inšpektorat v zvezi z diskriminacijo pri javnem dostopu do dobrin in storitev prejel 7 primerov, pri tem je pri 4 ugotovil disimilacijo na podlagi osebnih okoliščin: spola, spolne usmerjenosti, državljanstva in lokalne pripadnost.⁴⁶

F. DRUGE RELEVANTNE INŠPEKCIJE

- Inšpektorat RS za obrambo,
- Inšpektorat RS za notranje zadeve,
- Uprava RS za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin,
- Urad RS za meroslovje,
- Inšpekcija a sevalno jedrsko varnost,
- Inšpektorat RS za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami,
- Pomorska inšpekcija,
- Inšpektorat RS za kmetijstvo, gozdarstvo, lovstvo in ribištvo,
- Inšpekcija za kemikalije,
- Javna agencija za civilno letalstvo RS,
- Finančna uprava RS,
- Inšpektorat RS za okolje in prostor,
- Urad RS za nadzor proračuna — Sektor proračunske inspekcije,
- Inšpektorat RS za infrastrukturo,
- Agencija za komunikacijska omrežja in storitve RS,
- Zdravstveni inšpektorat RS,
- Javna agencija RS za zdravila in medicinske pripomočke,
- Informacijski pooblaščenec in
- Inšpekcija varstva pred sevanji.

2. PREKRŠKOVNI POSTOPEK

Npr.: 215. člen, 216. člen in 217. člen ZDR-1. Delavec mora obvestiti prekrškovni organ – Inšpektorat za delo. Če inšpektor ugotovi kršitev prepovedi diskriminacije ter spolnega in drugega nadlegovanja, lahko delodajalcu izreče globo za prekršek v višini od 3000 do 20.000 eur. Inšpektor lahko namesto globe izreče opomin.

Npr.: 180. člen ZJU. Inšpekcija za sistem javnih uslužbencev v primeru zakonitosti pogodb o zaposlitvi, vodenjem natečajnih postopkov, zakonitosti aktov o imenovanju v naziv ali na višji položaj, zakonitosti napredovanja v višje plačne razrede, sistematizacije delovnih mest, zakonitost prehoda v nov plačni sistem. Delavec lahko vloži pobudo za inšpekcijski nadzor, vendar se postopek izvede le po uradni dolžnosti, če organ presodi da je to potrebno. Inšpektor kaznuje delodajalca z globo od 850 do 1250 eur.

3. DISKRIMINACIJA V UPRAVNEM POSTOPKU

V upravnem postopku načelo enakega varstva pravic po 22. členu Ustave ni konkretizirano v izrecni prepovedi diskriminacije, vendar ga je potrebno upoštevati. Stranki v postopku je potrebno dati možnost, da se izjavi o dejstvih in okoliščinah, ki so pomembne za odločitev, prav tako ji mora biti dana možnost udeležbe v postopku. Oseba o kateri pravici se odloča mora biti vedno seznanjena z razlogi za to odločitev. Upravni organi morajo upoštevati enotnost upravne prakse tj. v zadevi ni dovoljeno odločiti drugače, kot sicer organ odloča v vsebinsko podobnih primerih. Za to gre, če je dejansko stanje kljub enakim dokazilom drugače ugotovljeno, je materialni predpis drugače interpretiran kot v drugih zadevah oziroma so pri uporabi prostega preudarka uporabljeni popolnoma drugačni argumenti kot v drugih podobnih upravnih zadevah, kar pripelje do drugačne odločitve. Uradne osebe morajo pri odločanju v upravnih zadevah delovati nediskriminatorno na podlagi osebnih okoliščin. V primeru, da je oseba v upravnem postopku diskriminirana, lahko poda pritožbo na podlagi kršitev procesnih jamstev. Če ji ni ugodeno ima na voljo upravni spor.

---

⁴⁵ Zagovornik načela enakosti, Redno letno poročilo za leto 2018, URL: <http://www.zagovornik.si/wp-content/uploads/2019/05/RS-Zagovornik-načela-enakosti-Redno-letno-poročilo-za-leto-2018.pdf>, str. 83.

⁴⁶ Zagovornik načela enakosti, Redno letno poročilo za leto 2017, URL: <http://www.zagovornik.si/wp-content/uploads/2018/11/Poročilo-2017-.pdf>, str. 42.

TRETJI DEL

UČINKOVITOST V PRAKSI

I. Kaj želi stranka doseči?

1. PRENEHANJE DISKRIMINACIJE

Mediacija

- Točnih stroškov glede mediacije ni. Zasebniki računajo od 50 do 95 euro na uro. Skupne stroške nosita stranki skupaj.
- Čas trajanja postopka je povprečno 3 mesece.⁴⁷

Notranji postopek pri delodajalcu in izredna odpoved pogodbe delavca

- Stroškov ni.

Zagovornik načela enakosti, Varuh človekovih pravic in Zastopnik pacientovih pravic

- Stroškov ni.
- Čas trajanja postopka je navadno manj kot mesec dni.⁴⁸

2. DENAR

Odškodnina

- Višina odškodnine enaka povzročeni škodi (odškodnina nima kaznovalne funkcije, zato dosojeni zneski primerjalnopravno niso visoki!) in ni omejena navzgor. Primer iz sodne prakse: 2. 700, 00 EUR, ker je bilo osebi okuženi z virusom HIV zavrnjeno zdravljenje v zobozdravstveni ambulanti (VSM I Cp 494/2018).
- Stroški so odvisni od vrednosti spornega predmeta. Visoki stroški lahko nastopijo tudi zaradi uporabe izvedenca. Spodnja ocena vrednosti odvetniške tarife vključuje vrednost vložitve tožbe, dva naroka, dve pripravljalni vlogi in maksimalno urnino za oba naroka.

VPS	1.500 EUR	5.000 EUR	15.000 EUR
odvetniška tarifa	750 EUR	45 EUR	1.260 EUR
DDV	165 EUR	207,9 EUR	277,2 EUR
sodna taksa	50 EUR	85 EUR	171 EUR
stroški	965,00 EUR	1.237,90 EUR	1.708,2 EUR

- Čas trajanja postopka: 11 mesecev na okrajnem ali okrožnem sodišču.⁴⁹

Nadomestilo

- Višina nadomestila bo odvisna od stopnje diskriminacije (podobno izkazovanju škode) (od 500 do 5.000 EUR)
- Predvidljivost postopka je nizka zaradi pomanjkanja sodne prakse.
- Stroški primerljivi z odškodnino, vendar načeloma manjši zaradi olajšanega dokazovanja.
- Čas trajanja postopka ni točno znan. Poteka hitreje od odškodnine, zaradi olajšanega dokazovanja.

3. VRNITEV NA DELOVNO MESTO / ZAPOSILITEV

- Stroški za povprečni delovni spor so med 600 in 1300 EUR. V skladu z 41. členom Zakona o delovnih in socialnih sodiščih delodajalec v primeru spora glede prenehanja ali obstoja delovnega razmerja sam krije svoje stroške, ne glede na izid postopka.
- Čas trajanja postopka na prvi stopnji traja 13 mesecev, na drugi stopnji pa 4.5 mesecev.⁵⁰

4. KAZEN ZA STORILCA

Kazenski postopek

- Vrsta varstva je kaznovalna, retributivna, in za storilca pomeni denarno ali prostostno kazen.
- Stroškovno ugoden postopek za žrtev (državni proračun krije stroške). Če je sodba obsodilna, jih nosi storilec (razen, če sodišče odloči, da ni sposoben zaradi svojega finančnega stanja). Če se tožilstvo odloči, da ni dovolj dokazov za pregon, vendar se žrtev odloči za pregon kot zasebni tožilec, sodba pa je na koncu oprostilna, žrtev (oškodovanec) izjemoma nosi stroške postopka.

⁴⁷ Mediacija, URL: <https://nasodiscu.si/mediacija>.

⁴⁸ Nihče izmed treh ne vodi statistike povprečnega trajanja postopka. Varuh človekovih pravic je na ustno vprašanje podal odgovor, da za prvi odgovor vlagatelju potrebuje približno 15 dni. Zastopnih pacientovih pravic si sam postavi rok za odgovor vlagatelju, ki je praviloma daljši od 8 dni.

⁴⁹ Trajanje sodnih postopkov (pomembnejše zadeve), URL: http://www.sodisce.si/poslovanje_sodstva/podatki_tip/2018073012002740/trajanje_sodnih/.

⁵⁰ Glej vir pod opombo št. 49.

-
- Čas trajanja postopka: 8.9 mesecev na okrajnem sodišču, 12.8 mesecev na okrožnem sodišču. Pritožba na višje sodišče traja 2 meseca, pritožba na Vrhovno sodišče pa teden dni.⁵¹

Prekrškovni postopki

- Prijavitelj inšpekcijskega postopka trpi stroške le v primeru, da poda lažno prijavo. Drugače stroške, ki so nujni za ugotovitev dejstev, ki dokazujejo, da je zavezanec kršil zakon ali drug predpis trpi zavezanec. V primeru, da se inšpekcijski postopek ustavi, pa trpi stroške inšpekcijskega postopka organ (31. člen ZIN).
- Čas trajanja je glede na naravo stvari (različno število inšpekcij in posameznih specialnejših postopkov) težko oceniti.⁵²

---

⁵¹ Glej vir pod opombo št. 49.

⁵² Inšpekcije prav tako ne vodijo statistike glede konkretnega časa trajanja posameznega postopka, temveč predvsem glede števila vlog in števila rešenih zadev.

Viri in literatura

1. MONOGRAFIJE

Cerar, Miro: Nekateri (ustavno)pravni vidiki načela nediskriminacije, v: ENAKOST IN DISKRIMINACIJA: SODOBNI IZZIVI ZA PRAVOSODJE, Mirovni inštitut, Ljubljana, 2005.

Možina, Damjan: POVRNITEV SKODE NA PODLAGI TRPINCENJA, Ljubljana, 2016.

2. VIRI NA MEDMREŽJU

Mediacija, URL: <https://nasodiscu.si/mediacija>.

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, Kaj je diskriminacija?, URL: http://www.mddsz.gov.si/si/delovna_podrocja/enake_moznosti/zagovornik/diskriminacija/.

Spletna stran Ministrstva za javno upravo, Upravna inšpekcija, URL: http://www.mju.gov.si/si/o_ministrstvu/inspektorat_za_javni_sektor_organ_v_sestavi/upravna_inspekcija/.

Spletna stran Ministrstva za javno upravo, Inšpekcija za sistem javnih uslužbencev, URL: http://www.mju.gov.si/si/o_ministrstvu/inspektorat_za_javni_sektor_organ_v_sestavi/inspekcija_za_sistem_javnih_usluzbencev/.

Spletna stran Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport, O inšpektoratu, URL: http://www.iss.gov.si/si/o_inspektoratu/naloge_in_cilji/.

Spletna stran Ministrstva za kulturo, Katalog informacij javnega značaja inšpektorata RS za kulturo in medije, URL: http://www.mk.gov.si/si/delovna_podrocja/katalog_ijz_za_irskm/#c19642.

Spletna stran tržnega inšpektorata RS, O inšpektoratu, URL: http://www.ti.gov.si/si/o_inspektoratu/.

Trajanje sodnih postopkov (pomembnejše zadeve), URL: http://www.sodisce.si/poslovanje_sodstva/podatki_tip/2018073012002740/trajanje_sodnih/.

Transparency International Slovenia, Ali so inšpekcijski postopki res transparentni in učinkoviti?, URL: https://www.transparency.si/images/publikacije/PP_inspekcije.pdf.

Zagovornik načela enakosti, Redno letno poročilo za leto 2017, URL: <http://www.zagovornik.si/wp-content/uploads/2018/11/Poročilo-2017-.pdf>.

Zagovornik načela enakosti, Redno letno poročilo za leto 2018, URL: <http://www.zagovornik.si/wp-content/uploads/2019/05/RS-Zagovornik-načela-enakosti-Redno-letno-poročilo-za-leto-2018.pdf>.

